

Cerrahi ve Dahili Servislerde Yatan Hastaların Bağımlılık Düzeyleri ile Hemşirelik Bakım Algısının İncelenmesi

Investigation of Dependence Levels and Perceptions of Nursing Care of Inpatients in Surgical and Medical Services

Hanife DURGUN
Sedanur DUMAN
Kader ŞAHİN

Ordu Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Ordu,
Türkiye

Öz

Amaç: Bu çalışma, cerrahi ve dahili servislerde yatan hastaların bağımlılık düzeylerini belirleyerek, hastaların bağımlılık düzeyleri ile hemşirelik bakım algısı arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla gerçekleştirildi.

Yöntemler: Tanımlayıcı türde gerçekleştirildi. Araştırmanın evreni, Sağlık Bakanlığı Sağlık İstatistiği Yılı 2017 verilerine göre belirlendi, belirlenen evrene göre hesaplanan örneklem doğrultusunda veriler Kasım 2019-Ocak 2020 tarihleri arasında toplandı. Araştırma 245 birey ile gerçekleştirildi. Çalışmada veri toplama aracı olarak, Kişisel Bilgi Formu, Bakım Bağımlılığı Ölçeği ve Hastanın Hemşirelik Bakımını Algılayışı Ölçeği kullanıldı. Araştırmadan elde edilen verilerin değerlendirilmesinde, sayı, yüzde, ortalama ve t testi, Mann-Whitney U testi ve Kruskal Wallis Testi kullanıldı.

Bulgular: Çalışmaya dahil olan bireylerin yaş ortalamasının $58,65 \pm 19,21$ yıl, %52,5'inin erkek, %45,1'inin ilköğretim mezunu, %59,8'inin bir kronik hastalığının olduğu saptandı. Bireylerin bakım bağımlılığı düzeylerinin düşük ($69,12 \pm 17,80$ puan), hemşirelik bakımı algılarının ise yüksek olduğu ($71,31 \pm 6,94$ puan) belirlendi. Hasta Bireylerin Bakım Bağımlılığı Ölçeği ile Hastaların Hemşirelik Bakımını Algılayışı Ölçeği puanları arasında pozitif yönde istatistiksel olarak zayıf düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu saptandı ($r: 0,233, P < ,05$).

Sonuç: Bireylerin bakım bağımlılığı düzeyleri düşük ve hemşirelik bakımını algılayışları ise yüksek düzeydedir. Bireylerin bakım bağımlılık düzeyleri eğitim durumu, gelir durumu ve sağlık güvencesine sahip olma durumuna göre, hemşirelik bakım algıları ise sağlık güvencesine sahip olma durumu ile yatmakta olduğu servise göre farklılık göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Bakım, bakım bağımlılığı, hemşirelik bakım algısı

ABSTRACT

Objective: This study was carried out to determine the care dependency levels of patients in surgical and internal services, and to examine the relationship between patients' care dependency levels and their perception of nursing care.

Methods: The study was conducted as a descriptive study. The universe of the research was determined according to the Ministry of Health Health Statistics Yearbook 2017 data, and the data were collected between November 2019 and January 2020 in line with the sample calculated according to the determined universe. The research was carried out with 245 person. Data were collected by using Personal Information Form, The Care Dependency Scale and the Scale of Patient Perception of Hospital Experience with Nursing. The data obtained; were analyzed using number, percentage, mean and t test, Mann-Whitney U test, and Kruskal Wallis Test.

Results: The patients who were attended to the research had an age average of 58.65 ± 19.21 year, 52.5% of them were male, 45.1% of them were primary school graduate, 59.8% of them had chronic disease. It was determined that the levels of care dependency of the individuals were low (69.12 ± 17.80 points), and their perceptions of nursing care were high (71.31 ± 6.94 points). It was determined that there was a positive and statistically weak correlation between the Care Dependence Scale of Sick Individuals and the scores of the Patients Perception of Nursing Care Scale ($r: 0.233, P < .05$).

Conclusion: Based on the findings of the study, the level of care dependency of individuals is low and their perception of nursing care is high. Care dependency levels of individuals differ according to their educational status, income status and having health insurance, while nursing care perceptions differ according to their health insurance status and the service, they are in.

Keywords: Care, care dependency, nursing care perception

Geliş Tarihi/Received: 12.02.2020

Kabul Tarihi/Accepted: 26.01.2022

Sorumlu Yazar/Corresponding Author:
Hanife DURGUN
E-posta: hanife.balik@gmail.com

Cite this article: Durgun H, Duman S, Şahin K. Investigation of Dependence Levels and Perceptions of Nursing Care of Inpatients in Surgical and Medical Services. *J Nursology*. 2022;25(1):31-35.

Copyright©Author(s) - Available online at nursing-ataunipress.org.

Content of this journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0

International License.

GİRİŞ

Hemşireliğin özü olan ve hemşireleri diğer sağlık profesyonellerinden ayıran bakım kavramının tarihçesi insanlığın var oluşuna kadar uzanmaktadır.¹ Hemşirelikte bakım kavramının tanımını ise bilimsel anlamda ilk tanımlayanlardan olan Florence Nightingale bu kavramı, "Bireyin yaşamından sorumlu olmak" olarak tanımlarken, Virginia Henderson ise bakım kavramını, sağlıklı/hasta bireye sağlığını koruması veya tedavisini sürdürmesi ya da hasta bireye yardımda bulunma ve iyilik halinin devam etmesini sağlamak ola-

rak tanımlamışlardır.^{2,3} Yapılan tanımlarda da vurgulanmış olduğu gibi hemşirelerin en önemli sorumluluğu, sağlıklı/hasta bireye gereksinimleri doğrultusunda bireysel ve bilimsel anlamda gerekli bakımı sağlamaktır.⁴ Hemşirelik bakımında birincil amacının, bireyin gereksinimlerinin karşılanması olduğu düşünüldüğünde, bireye yardımcı olabilmek için hemşireler bireyin beklentilerinin neler olduğunu bilmelidir.

Hemşirelik bakımında, bakım alan bireylerin bakımı algılayışı da oldukça önemlidir. Bireylerin algılarının bakımda odaklanması gereken asıl nokta olduğu ve sunulan bakımın, bakımı alan bireyin bakış açısı ile değerlendirilmesinin gerekliliği vurgulanmaktadır.⁵ Günümüzde sağlık bakım hizmetlerinde artan maliyet, toplumdaki demografik yapının değişmesi, sağlık kurumlarında ileri teknolojinin kullanımı ve hastanede kalış süresinin kısalması gibi faktörler, bireylerin hemşirelik bakımına ilişkin algılarını etkilemektedir.^{6,7} Yapılan çalışmalarda bireyin sosyal durumu, yaşı, eğitim düzeyi, etnik ve kültürel yapısı ve bağımlılık düzeyi ile hemşirelik bakımını algılama düzeyleri arasında ilişki olduğu belirtilmektedir.⁸⁻¹¹ Bireylerin bağımlılık düzeyi onların hemşireye ve hemşirelik bakımına gereksinimini arttırabilirken aynı zamanda hemşirelik bakımına yönelik olan algısını da etkileyebilmektedir.

Amaç

Bu çalışmanın amacı; cerrahi ve dahili servislerde yatan hastaların bağımlılık düzeylerini belirleyerek, hastaların bağımlılık düzeyleri ile hemşirelik bakım algısı arasındaki ilişkiyi incelemektir.

Bu amaç doğrultusunda araştırmada şu sorulara yanıt aranmıştır:

1. Hastaların bağımlılık düzeyleri nedir? Bireylerin yatmakta oldukları servisler ile bakım bağımlılıkları arasında fark var mıdır?
2. Hastaların hemşirelik bakımını algılamaları ne düzeydedir?
3. Hastaların bağımlılık düzeyleri ile bakım algıları arasında ilişki var mıdır?

YÖNTEMLER

Araştırmanın türü: Bu çalışma, cerrahi ve dahili servislerde yatan hastaların bağımlılık düzeylerini belirleyerek, hastaların bağımlılık düzeyleri ile hemşirelik bakım algısı arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla tanımlayıcı ve ilişki arayıcı türde gerçekleştirildi.

Araştırma evreni ve örnekleme: Araştırmanın evrenini, Sağlık Bakanlığı Sağlık İstatistiği Yıllığı verilerine göre 2017 yılında Karadeniz Bölgesi'nde yatarak tedavi gören 540 hasta, örnekleme ise Kasım 2019- Ocak 2020 tarihleri arasında Karadeniz Bölgesi'nde bulunan bir devlet hastanesi'nin dahili ve cerrahi servislerinde yatmakta olan, evrende eleman sayısı bilinen formül kullanılarak %5 hata payı, %95 güven aralığı göz önüne alınarak hesaplanması sonucunda 225 hasta oluşturdu.¹² Araştırmada veri kaybı olabileceği düşünülerek örneklem sayısı %10 oranında arttırıldı ve çalışmanın 247 birey ile yapılması planlandı, 2 adet form eksik doldurulduğu için değerlendirilmeye alınmadı. Araştırma 245 birey ile gerçekleştirildi.^{13,14}

Veri toplama araçları: Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından literatür doğrultusunda geliştirilen Kişisel Bilgi Formu, Bakım Bağımlılığı Ölçeği ve Hastanın Hemşirelik Bakımını Algılayışı Ölçeği kullanıldı.

Kişisel bilgi formu: Yaş, cinsiyet, medeni durum, eğitim düzeyi, sosyal güvencesi, gelir düzeyi, kronik hastalıkların varlığı, yatmakta olduğu servis gibi bilgileri içeren 8 sorudan oluşmaktadır.^{6,7,10}

Bakım bağımlılığı ölçeği: Dijkstra¹⁵ tarafından Henderson'ın temel insan gereksinimleri kuramından yola çıkılarak geliştirilmiş

olan ölçeğin Türkçe geçerlik güvenirlik çalışması Yönt ve ark.¹⁶ tarafından yapılmıştır. Bireyin bağımlılık durumunu değerlendirmek amacıyla geliştirilen ölçekte, bağımlılık durumu fiziksel ve psikolojik boyutlarıyla incelemektedir.^{15,17} Bakım Bağımlılığı Ölçeği, 5'li likert tipte ve 17 maddeden oluşan bir ölçektir. Derecelendirme 1= Tamamen bağımlı, 5= Hemen hemen/ tamamen bağımsız şeklindedir. Ölçekten alınacak en düşük puan 17 ve en yüksek puan ise 85'tir. Ölçek puanı arttıkça, hastanın bağımsızlığı artarken, ölçek puanının düşük olması bağımlılığın arttığını göstermektedir.

Ölçeğin Cronbach alfa değeri, Yönt ve ark.¹⁶ tarafından 0,91 olarak saptanmış, bu çalışmada ise 0,97 olarak saptanmıştır.

Hastanın hemşirelik bakımını algılayışı ölçeği (HHBAÖ): Dozier ve ark.¹⁸ tarafından Amerika'da geliştirilmiş olan HHAÖ'nin Türkçe geçerlik güvenirlik çalışması ise Çoban ve Kaşıkçı⁶ tarafından yapılmıştır. Ölçek hastaların hemşirelik bakımını algılayışlarını ve bu bakımdan memnuniyet düzeylerini ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Beşli likert tipte olan ölçek 15 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin değerlendirmesinde, 5= Katılıyorum, 4= Biraz katılıyorum, 3= Kararsızım, 2= Katılmıyorum, 1= Kesinlikle katılmıyorum ve 0= yanıtız ifadeleri bulunmaktadır. Ölçekten minimum 15, maksimum 75 puan alınabilmektedir. Ölçekten alınan puan arttıkça hasta bireyin hemşirelik bakımından memnuniyet düzeyi artmaktadır.

Ölçeğin Cronbach alfa değeri, Çoban ve Kaşıkçı⁶ tarafından 0,92 olarak bulunmuş, bu çalışmada ise 0,94 olarak saptanmıştır.

Verilerin toplanması: Araştırmada verileri yüz yüze görüşme tekniği kullanılarak toplanmıştır. Hazırlanmış olan veri toplama formları çalışmaya dahil olan bireylerin kendilerine verilir, sonrasında formlar bireylerden geri alınmıştır.

Verilerin değerlendirilmesi: Araştırmada elde edilen bulguların değerlendirilmesinde, istatistiksel analizler için IBM SPSS Statistics 20 (IBM SPSS, Corp., Armonk, NY, ABD) programı kullanılmıştır. Değişkenlerin normal dağılıma uygunluğu Kolmogrow Smirnov testi ile değerlendirilmiş ve verilerin normal dağılım göstermediği belirlenmiştir. Araştırma verileri değerlendirilirken tanımlayıcı istatistiksel metotların (sayı, yüzde, ortalama, standart sapma) yanı sıra iki grup arası niceliksel verilerin değerlendirilmesinde Mann-Whitney U Testi, niceliksel verilerin ikiden fazla grup arası değerlendirmelerinde Kruskal Wallis Testi kullanılmıştır. Parametreler arise ilişkilerin değerlendirilmesinde Spearman Korelasyon Analizi kullanılırken, anlamlılık $P < ,05$ düzeyinde değerlendirilmiştir.

Araştırmanın etik yönü: Araştırmanın uygulandığı kurumun bağlı bulunmuş olduğu Ordu İl Sağlık Müdürlüğü'nden yazılı izin, Ordu Üniversitesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan etik onam (Tarih: 24.10.2019; Sayı No: 2019/145), çalışmaya katılan bireylerden yazılı ve sözlü onam alınmıştır.

BULGULAR

Araştırma kapsamına alınan bireylerin, yaş ortalamasının 58,65 ± 19,21 yıl, %52,5'inin erkek, %79,9'unun evli, %45,1'inin ilköğretim mezunu, %80,7'sinin gelirinin giderine eşit, %89,9'unun herhangi bir sağlık güvencesinin olduğu, %59,8'inin en az bir kronik hastalığının olduğu saptandı (Tablo 1).

Bireylerin Bakım Bağımlılığı Ölçeği puan ortalamaları incelendiğinde, ölçek puan ortalamasının 69,12 ± 17,80 olduğu belirlendi (Tablo 2). Ölçekten alınabilecek en düşük puanın 17, en yüksek puanın ise 85 olduğu ve bireylerin almış oldukları puan arttıkça bağımsızlıklarının artmış olduğu düşünüldüğünde, bireylerin bağımsızlık düzeylerinin ortalamasının üzerinde olduğu saptandı (Tablo 2).

Tablo 1. Hastaların Tanıtıcı Özellikleri (N=245)

Özellikler	Min-Maks	Ort ± SS (Medyan)
Yaş (yıl)	18-98	58,65 ± 19,21 (62)
	n	%
Cinsiyet	Kadın	117 47,5
	Erkek	128 52,5
Medeni durum	Evlü	195 79,9
	Bekar	49 20,1
Eğitim Durumu	Okuryazar değil	61 25
	İlkokul mezunu	110 45,1
	Ortaokul mezunu	24 9,8
	Lise mezunu	35 13,9
	Üniversite ve üzeri	15 6,1
Gelir durumu	Gelir giderden az	25 10,2
	Gelir gidere eşit	197 80,7
	Gelir giderden fazla	22 9,0
Sağlık güvencesi	Var	219 89,9
	Yok	25 10,2
Kronik hastalık varlığı	Var	146 59,8
	Yok	95 10,2
Yatmakta Olduğu servis	Dahili birim	105 42,6
	Cerrahi birim	140 57,4

Min: minimum; Maks: maksimum; Ort: ortalama; SS: standart sapma; n: sayı

Tablo 2. Hasta Bireylerin Bakım Bağımlılığı (BBÖ) ve Hastaların Hemşirelik Bakımını Algılayışı Ölçeği (HHBAÖ) Puan Ortalamaları (N=245)

Ölçekler	Min-Max	Ort ± SS	Cronbach Alfa İç Tutarlılık Katsayısı
BBÖ	17-85	69,12 ± 17,80	0,971
HHBAÖ	31-75	71,31 ± 6,94	0,948

Min: minimum; Maks: maksimum; Ort: ortalama; SS: standart sapma

TARTIŞMA

Bireyler bakımdaki bağımlılık düzeylerine göre öz bakım ihtiyaçlarını yerine getirebilmek için profesyonel bir desteğe ihtiyaç duyabilmektedirler. Çalışmaya dahil olan bireylerin almış oldukları puan arttıkça bağımsızlıklarının artmış olduğu düşünüldüğünde, bireylerin bağımsızlık düzeylerinin ortalamasının üzerinde olduğu saptandı. Benzer şekilde, Juárez-Vela ve ark.¹⁹ tarafından kalp hastalarının bakım bağımlılığını değerlendirmek amacıyla gerçekleştirilen çalışmada, Düzgün ve ark.²⁰ tarafından göğüs hastalıkları kliniğinde yatan hastaların bakım bağımlılığının belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilen çalışmada, Kavuran ve Türkoğlu²¹ tarafından nöroloji servisinde tedavi gören hastaların bakım bağımlılıklarının incelenmesi amacıyla gerçekleştirilmiş oldukları çalışmada, hastaların bakımda bağımlılık düzeylerinin ortalamasının altında olduğu belirlenmiştir. Literatürde yer alan benzer çalışma bulguları ile paralellik gösteren bu bulgu, bireylerin bakımda bağımsızlıklarının yüksek olduğunu göstermektedir.

Çalışmaya dahil edilen bireylerin sosyodemografik özellikleri ile BBÖ puan ortalamalarının karşılaştırılması Tablo 3'de verilmiştir. Çalışmaya dahil olan bireylerin eğitim durumuna göre bakım bağımlılığı düzeyleri incelendiğinde, lise ve üniversite ve üzeri mezuniyeti olan bireylerin BBÖ'nden almış oldukları puan ortalamasının okuryazar olmayan, ilkökul ve ortaokul mezunu bireylerin puan ortalamasından daha yüksek olduğu ve eğitim durumuna göre BBÖ puan ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı fark olduğu saptandı ($P < ,05$). Literatürde yapılmış benzer çalışma bulguları çalışmanın bu bulgusu ile paralellik göstermektedir.¹⁹⁻²⁴ Bu farkın bireylerin eğitim düzeylerinin artmasıyla, bireylerin hastalıklarına yönelik bilgi düzeylerinin ve tedaviye uyum durumlarının daha yüksek olabileceği ile ilişkili olduğu düşünülebilir.

Çalışmaya dahil olan bireylerin gelir durumuna göre bakım bağımlılığı düzeyleri incelendiğinde, geliri giderinden fazla olan bireylerin BBÖ'den almış oldukları puan ortalamasının geliri giderine eşit ve geliri giderinden az olanlara göre daha yüksek olduğu ve gelir durumuna göre BBÖ puan ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı fark olduğu saptandı. Juárez-Vela ve ark.¹⁹ tarafından İspanya'da kalp hastalarının bakım bağımlılığının değerlendirilmiş olduğu çalışmada ise bireylerin finansal durumlarının bakım bağımlılığını etkilemediği belirlenmiştir. Çalışmada gruplar arasında yaşanan farkın bireylerin gelir durumunun arttıkça bakım gereksinimlerini karşılamada daha az zorluk yaşamalarıyla ilişkili olabileceğinden kaynaklanabileceğini, literatürde yer alan başka bir çalışma bulgusu ile benzerlik göstermemesinin ise hükümetlerin sağlık politikasıyla ilişki olabileceğini düşündürdü.

Çalışmaya dahil olan bireylerin herhangi bir sağlık güvencesinin olma durumuna göre bakım bağımlılığı düzeyleri incelendiğinde, sağlık güvencesi olanların BBÖ puan ortalamasının sağlık güvencesi olmayanlardan daha yüksek olduğu ve sağlık güvencesi durumuna göre BBÖ puan ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı fark olduğu saptandı. Bu farkın bireylerin bakımıyla ilgili birçok gereksiniminin sağlık güvenceleri aracılığıyla karşılanıyor olmasıyla ilişki olabileceği şeklinde düşünülebilir.

Çalışmaya dahil edilen bireylerin BBÖ puanı ile cinsiyet, medeni durum, kronik hastalık varlığı ve yatmakta oldukları servise göre puan ortalamaları karşılaştırıldığında, ölçek puanı ile bu değişkenler arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olmadığı saptandı ($P > ,05$). Kavuran ve Türkoğlu²¹, Kılıç ve ark.²³ çalışmalarında da benzer şekilde cinsiyetin bakım bağımlılığı ölçeğinde fark oluşturmadığı belirlenirken, Juárez-Vela ve ark.¹⁹ ve Li ve ark.²² yapmış oldukları çalışmalarda cinsiyet ile bakım bağımlılığı arasında istatistiksel olarak fark olduğu belirlenmiştir. Çalışmanın bu bulgusunun aynı kültürde yapılan çalışma bulguları ile benzerlik gösterirken, farklı kültürlerde yapılan çalışma bulguları ile benzerlik göstermemesinin kültürel farktan kaynaklanabileceğini düşündürdü.

Bireylerin Hastanın Hemşirelik Bakımını Algılayışı Ölçeği puan ortalamaları incelendiğinde, ölçekten almış oldukları puan ortalamasının 68,11±8,02 olduğu saptandı. Ölçekten alınabilecek en düşük puanın 15, en yüksek puanın ise 75 olduğu ve bireylerin almış oldukları puan arttıkça hemşirelik bakımındaki memnuniyet düzeylerinin artmış olduğu düşünüldüğünde, bireylerin hemşirelik bakımına yönelik memnuniyet düzeylerinin oldukça yüksek olduğu saptandı (Tablo 2). Oflaz ve Vural'ın²⁵ hastaların hemşirelik bakımını değerlendirmesine yönelik yapmış olduğu, Şişe'nin²⁶ hasta bireylerin hemşirelik bakım algılayışı ve memnuniyet düzeylerini etkileyen etmenleri belirlemek amacıyla gerçekleştirmiş olduğu, Kol ve ark.¹⁰ Türkiye'de hemşirelik bakım algısını, Gül ve Dinç²⁷ hastaların ve hemşirelerin hemşirelik bakımına yönelik algılarını incelemiş oldukları çalışmalarda, bireylerin hemşirelik bakımından oldukça memnun oldukları belirlenmiştir. Bu sonuçlar araştırmada elde edilen bulgularla paralellik göstermektedir. İran'da hastaların hemşirelik bakımından memnuniyetlerini incelemek için yapılan başka bir çalışmada ise bireylerin hemşirelik bakımından memnuniyet düzeylerinin oldukça düşük olduğu belirlenmiştir.²⁸ Çalışmada elde edilen bulguların ülkemizde yapılan benzer çalışma bulguları ile paralellik gösterirken farklı bir ülkede yapılan çalışma bulgusu ile benzerlik göstermemesinin çalışmaya katılan bireylerin sosyokültürel yapısındaki farklılıktan ve sosyokültürel yapıyla ilişkili olarak hemşirelik bakım algısı beklentilerinin değişebileceğiyle ilişkili olabileceğini düşündürdü.

Tablo 3. Sosyo-Demografik Özelliklere Göre Bakım Bağımlılığı Ölçeği (BBÖ) ile Hastaların Hemşirelik Bakımını Algılayışı Ölçeği (HHBAÖ) Puanlarının Karşılaştırılması

Değişkenler		N	BBÖ Median (Min-Maks)	HHBAÖ Median (Min-Maks)
Cinsiyet	Kadın	117	77 (17-85)	75 (42-75)
	Erkek	128	77.5 (17-85)	75 (31-75)
	Test ve p değeri		U = 7.850 P = .512	U = 7.732 P = .622
Medeni durum	Evli	195	77 (32-85)	75 (31-75)
	Bekar	49	77 (17-85)	75 (50-75)
	Test ve p değeri		U = 4.535 P = .446	U = 5.629 P = .059
Eğitim Durumu	Okuryazar değil	61	68 (18-85) ^a	75 (51-75)
	İlkokul mezunu	110	77.5 (17-85) ^{ab}	75 (31-75)
	Ortaokul mezunu	24	77.5 (43-85) ^{ab}	75.5 (50-75)
	Lise mezunu	35	83 (28-85) ^b	75 (52-75)
	Üniversite ve üzeri	15	80 (74-85) ^b	75 (60-75)
	Test ve p değeri		χ^2 KW = 2.010 P = .001	χ^2 KW = 4.543 P = .337
Gelir durumu	Gelir giderden az	25	65 (17-83) ^b	74 (51-75)
	Gelir gidere eşit	197	77 (17-85) ^a	75(31-75)
	Gelir giderden fazla	22	80 (67-85) ^a	75(60-75)
	Test ve p değeri		χ^2 KW = 17.558 P = .001	χ^2 KW = 3.546 P = .172
Sağlık güvencesi	Var	219	78 (17-134)	75(31-75)
	Yok	25	66 (17-85)	73.5(51-75)
	Test ve p değeri		U = 1.887 P = .005	U = 3.468 P = .042
Kronik hastalık varlığı	Var	146	76 (17-129)	75 (31-75)
	Yok	95	78 (17-134)	75 (41-75)
	Test ve p değeri		U = 7.906 P = .194	U = 6.321 P = .069
Yatmakta Olduğu servis	Dahili birim	105	76 (17-129)	70 (31-75)
	Cerrahi birim	140	77.5 (23-134)	75 (41-75)
	Test ve p değeri		U = 7.911 P = .305	U = 3.070 P = .001

Min: minimum; Maks: maksimum, U: Mann-Whitney U Testi; χ^2 :Kruskal Wallis test istatistiği, a-b: Aynı harfe sahip gruplar arasında fark yoktur.

Tablo 4. BBÖ ile HHBAÖ Puanlarının Korelasyon Değerlendirmesi

BBÖ	r	HHBAÖ
		0,233**
	p	0,001

r: Spearman's rho; BBÖ: Bakım Bağımlılığı Ölçeği; HHBAÖ: Hastaların Hemşirelik Bakımını Algılayışı Ölçeği

Çalışmaya dahil edilen bireylerin sosyodemografik özellikleri ile HHBAÖ puan ortalamalarının karşılaştırılması Tablo 3'de verilmiştir. Çalışmaya dahil edilen bireylerin sağlık güvencesinin olma durumuna göre hemşirelik bakımına yönelik algıları incelendiğinde, sağlık güvencesi olanlarının HHBAÖ'den almış oldukları puan ortalamasının sağlık güvencesi olmayanlardan daha yüksek olduğu ve sağlık güvencesi durumuna göre HHBAÖ puan ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı fark olduğu saptandı.

Çalışmaya dahil edilen bireylerin yatmakta olduğu servise göre hemşirelik bakımına yönelik algıları incelendiğinde, cerrahi birimde yatmakta olan hastaların HHBAÖ'den almış oldukları puan ortalamasının dahili birimde yatmakta olan hastalara göre daha yüksek olduğu ve yatmakta olduğu birime göre HHBAÖ puan ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı fark olduğu saptandı. Öztürk ve ark.²⁹ tarafından yapılan bir çalışmada ise hastaların hemşirelik bakımına yönelik algısının kliniklere göre farklılık oluşturmadığı belirlenmiştir. Çalışmamızda kliniklere göre farklılık olması, dahili birimde yatan bireylerin kronik hastalıkları nedeniyle

bakım gereksinimlerini genelde kendilerinin karşılaması, cerrahi birimde yatan bireylerin ise özellikle ameliyat sonrası dönemde hemşirelik bakımına yoğun şekilde ihtiyaç duyması ve bunun sonucu olarak da hemşirelik bakım algısının olumlu yönde etkilenmiş olabileceği şeklinde yorumlanabilir.

Çalışmaya dahil edilen bireylerin HHBAÖ puanı ile cinsiyet, medeni durum, eğitim durumu, gelir durumu ve kronik hastalık varlığı değişkenleri ile ölçek puan ortalamaları karşılaştırıldığında ise istatistiksel açıdan anlamlı farkın olmadığı belirlendi ($P>0,05$). Öztürk ve ark.²⁹ çalışmasında da benzer şekilde cinsiyetin ve medeni durumun hastaların hemşirelik bakımını algılayışları arasında fark oluşturmadığı belirtilirken, eğitim durumunun ve gelir durumunun farklılık oluşturduğu saptanmıştır.

Literatürde hastaların hemşirelik bakım algısını ve bakım algısını etkileyen faktörleri inceleyen birçok çalışma olmakla birlikte hastaların bağımlılık düzeylerinin hemşirelik bakım algısına etkisini inceleyen çalışmaların sayısı oldukça sınırlıdır. Bu çalışmada bireylerin BBÖ puan ortalamaları ile HHBAÖ puan ortalamaları arasındaki ilişki incelendiğinde, bireylerin ölçeklerden almış oldukları puan ortalamaları arasında pozitif yönde zayıf düzeyde istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki olduğu belirlendi ($P < ,05$) (Tablo 4).

Hastaların bakım bağımlılığı ölçeğinden almış oldukları yüksek puanın bağımsızlıklarını arttırdığı düşünüldüğünde, bağımsızlığın artması hemşirelik bakımına yönelik algılarını da arttırdığını ortaya koymaktadır. Benzer şekilde Kavuran ve Türkoglu' nun²¹ nörolojik hastaların bakım bağımlılığı ile hemşirelik bakım memnuniyetini incelemiş oldukları çalışmada da hastaların bakım bağımlılığı ölçeği puanları ile hemşirelik bakımını algılayışı ölçeği puanları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Bu bulgular, bağımlılık düzeyi yüksek olan hastaların hemşirelik bakımına yönelik algılarının ve hemşirelik bakımından memnuniyet düzeylerinin daha düşük olduğunu ifade etmektedir. Bu durum hastaların bağımsızlık durumu desteklendikçe ya da bağımlı olan hastaların bağımsızlık yönünde gelişme gösterdikçe hemşirelik bakımına yönelik algılarının ve memnuniyet düzeylerinin olumlu yönde gelişmiş olabileceği şeklinde yorumlanabilir.

Sonuç olarak, örnekleme dahil edilen bireylerin bakım bağımlılığı düzeyleri düşük, hemşirelik bakımı algıları ise yüksek düzeydedir. Ayrıca bireylerin bakım bağımlılığı düzeyleri eğitim düzeyi, gelir durumu ve herhangi bir sağlık güvencesine sahip olma durumuna göre, hemşirelik bakımını algılayışları ise herhangi bir sağlık sigortasına sahip olma durumu ve yatmakta oldukları servise göre farklılık göstermektedir. Aynı zamanda bireylerin bakımdaki bağımlılık düzeyleri ile hemşirelik bakımını algılayışları arasında pozitif yönde zayıf düzeyde anlamlı bir ilişki vardır.

Bu çalışmada elde edilen bulgular doğrultusunda, servislerde hemşire planlaması yapılırken bağımlılık düzeyinin hemşirelik bakımı algısını etkilemesi nedeniyle bireylerin bağımlılık düzeylerinin göz önünde bulundurularak planlama yapılması ve çalışmasının verilerinin karşılaştırılmasında servis bazında karşılaştırılması yapılması önerilebilir.

Etik Komite Onayı: Araştırmanın uygulandığı kurumun bağlı bulunmuş olduğu Ordu İl Sağlık Müdürlüğü'nden yazılı izin, Ordu Üniversitesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan etik onam alınmıştır (Tarih: 24 Ekim 2019; Sayı No: 2019/145).

Hasta Onamı: Yazılı ve sözlü hasta onamı bu çalışmaya katılan hastalardan alınmıştır.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Yazar Katkıları: Fikir – S.D., K.Ş.; Tasarım – H.D., S.D., K.Ş.; Denetleme – H.D.; Kaynaklar – H.D.; Veri Toplanması ve/veya İşlenmesi – H.D., S.D., K.Ş.; Analiz ve/veya Yorum – H.D.; Literatür Taraması – H.D., S.D., K.Ş.; Yazıyı Yazan – H.D., S.D., K.Ş.; Eleştirel İnceleme – H.D.

Çıkar Çatışması: Yazarlar çıkar çatışması bildirmemişlerdir.

Finansal Destek: Yazarlar bu çalışma için finansal destek almadıklarını beyan etmişlerdir.

Ethics Committee Approval: Written permission was obtained from Ordu Provincial Health Directorate, to which the institution to which the study was conducted, and ethical approval from Ordu University Clinical Research Ethics Committee (Date: October 24, 2019; Issue No: 2019/145).

Informed Consent: Written and verbal informed consent was obtained from patients who participated in this study.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Author Contributions: Concept – S.D., K.Ş.; Design – H.D., S.D., K.Ş.; Supervision – H.D.; Resources – H.D.; Data Collection and/or Processing – H.D., S.D., K.Ş.; Analysis and/or Interpretation – H.D.; Literature Search – H.D., S.D., K.Ş.; Writing Manuscript – H.D., S.D., K.Ş.; Critical Review – H.D.

Declaration of Interests: The authors have no conflicts of interest to declare.

Funding: The authors declared that this study has received no financial support.

KAYNAKLAR

1. Afaya A, Hamza S, Gross J, Acquah NA, Aseku PA, Doeyela D. Assessing Patient's Perception of Nursing Care in Medical- Surgical Ward in Ghana. *Int J Car Sci*. 2017;10(3):1329-1340.
2. Nightingale F. Notes on Nursing: What it is, and What it is not. Ann Arbor, Michigan: University of Michigan Library; 2005. <http://name.umd.umich.edu/AJZ0010.0001.0014>.
3. Henderson V. The Concept of Nursing. *J Adv Nurs*. 2006;53(1):21-31. [\[Crossref\]](#)
4. De Laune SC, Ladner P. Fundamentals of Nursing (4th ed.). New Orleans; 2011.p.82.
5. Apay SE, Arslan S. Bir Üniversite Hastanesinde Yatan Hastaların Tatmin Olma Düzeyleri. *Dicle Tıp Dergisi*. 2011;37(3):241-247.
6. Coban Gİ, Kasıkcı M. Reliability and Validity of the Scale of Patient Perception of Hospital Experience with Nursing Care in a Turkish Population. *J Clin Nurs*. 2010;9(13-14):1929-1934. [\[Crossref\]](#)
7. Kılıç M, Öztunç G. Comparison of Nursing Care Perceptions between Patients who had Surgical Operation and Nurses who Provided Care to those Patients. *Int J Car Sci*. 2015;8(3):625.
8. Çevik K, Eşer İ. Dependency Levels of Inpatients Effect of Nursing Care Quality's Perception in Neurosurgery Clinic. *Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi*. 2014;22(2):76-83.
9. Dikmen Y, Yılmaz D. Patient's Perceptions of Nursing Care- A Descriptive Study from Turkey. *Annals of Nursing and Practice*. 2016;19:584-590.
10. Kol E, Geçkil E, Arıkan C, ve ark. Türkiye'de Hemşirelik Bakım Algısının İncelenmesi. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2017;3:163-172.
11. Köberich S, Feuchtinger J, Farin E. Factors Influencing Hospitalized Patients' Perception of Individualized Nursing Care: A Cross-Sectional Study. *BMC Nurs*. 2016;15(14):1-11.
12. Sağlık İstatistikleri Yıllığı 2018 Haber Bülteni. <https://www.saglik.gov.tr/TR,52696/saglik-istatistikleri-yilligi2017-yayinlanmistir.html>. Erişim Tarihi: 22.09.2019
13. Esin MN. Örneklemeye. Erdoğan S, Nahçıvan N, Esin MN, editörler. Hemşirelikte Araştırma Süreci, Uygulama ve Kritik. İstanbul: Nobel Tıp Evi.2014. p. 172.
14. Karataş N. Araştırmada Örneklemeye. Erefe G, Editör. *Hemşirelikte Araştırma İske, Süreç ve Yöntemleri*. 3.Baskı. İstanbul: Hemşirelikte Araştırma ve Geliştirme (HEMAR-GE) Derneği Yayınları. 2004. p.125-7.
15. Dijkstra A, Buist G, Dassen T. Nursing-Care dependency. Development of an Assessment Scale for Demented and Mentally Handicapped Patients. *Scand J Caring Sci*. 1996;10(3):137-143. [\[Crossref\]](#)
16. Yönt GH, Akın Korhan E, Khorshid L, Eşer İ, Dijkstra A. Bakım Bağımlılığı Ölçeğinin (care dependency scale) Yaşlı Bireylerde Geçerlik ve Güvenirliğinin İncelenmesi. *Türk J Geriatr*. 2010; Özel Sayı, 13:12.
17. Kissel EJ, Dassen T, Kottner J, Lohrmann C. Psychometric Testing of the Modified Care Dependency Scale for Rehabilitation. *Clin Rehabil*. 2010;24(4):363-372. [\[Crossref\]](#)
18. Dozier A, Kitzman H, Ingersoll G, Holmberg S, Schultz A. Development of an Instrument to Measure Patient Perception of the Quality of Nursing Care. *Res Nurs Health*. 2001;24:506-517. [\[Crossref\]](#)
19. Juárez-Vela R, Durante Á, Pellicer-García B, et al. Care dependency in patients with heart failure: A cross-sectional study in Spain. *Int J Environ Res Public Health*. 2020;17(19):7042. [\[Crossref\]](#)
20. Düzgün F, Yılmaz D, Kara H, Durmaz H. Bir Üniversite Hastanesinin Göğüs Hastalıkları Kliniğinde Yatan Hastaların Bakım Bağımlılığının Belirlenmesi. *Türkiye Klinikleri J Nurs Sci*. 2019;11(4):367-373. [\[Crossref\]](#)
21. Kavuran E, Turkoglu N. The Relationship Between Care Dependency Level and Satisfaction with Nursing Care of Neurological Patients in Turkey. *Int J Caring Sci*. 2018;11(2):725-733.
22. Li G, Wang X, Liu L, Tong W. The Care Dependency of Patients after Laparoscopic Abdominal Surgery and Associated Factors in China. *Applied Nurs Res*. 2017;38:95-98. [\[Crossref\]](#)
23. Kılıç HF, Cevheroğlu S, Görgülü RS. Dahiliye ve Cerrahi Kliniklerinde Yatan Hastaların Bakım Bağımlılığı Düzeylerinin Belirlenmesi. *DEUHFED*. 2017;10(1):22-28.
24. Türk G, Üstün R. Kronik Obstrüktif Akciğer Hastalığı (KOA) Olan Bireylerin Bakım Bağımlılığının Belirlenmesi. *DEUHFED*. 2018;11(1):19-25.
25. Ofaz F, Vural H. The Evaluation of Nurses And Nursing Activities through the Perception of Inpatients. *Int Nurs Rev*. 2010;57(2):232-239. [\[Crossref\]](#)
26. Şişe Ş. Hastaların hemşirelik hizmetlerinden memnuniyeti. *Kocatepe Tıp Derg*. 2013;14(2):69-75.
27. Gül Ş, Dinç L. Hastaların ve Hemşirelerin Hemşirelik Bakımına Yönelik Algılarının İncelenmesi. *HUHEMFAD*. 2018;5(3):192-208. [\[Crossref\]](#)
28. Lotfi M, Zamanzadeh V, Valizadeh L, Khajehgoodari M. Assessment of Nurse-Patient Communication and Patient Satisfaction From Nursing Care. *Nurs Open*. 2019;6(3):1189-1196. [\[Crossref\]](#)
29. Ozturk H, Demirsoy N, Saylıgil O, Florczak KL. Patients' perceptions of nursing care in a university hospital. *NSQ*. 2020;33(1):12-18. [\[Crossref\]](#)